

Købmand Foersom, Kirkegade 2, 1909.

Købmænd i Auning

AF WALLIN FEDER

Købmandsgården, Kirkegade 2

Købmand Richard Foersom købte Kirkegade 2 i 1897 af Rudolf Rasmussen. Den første del af de nuværende bygninger opførte Richard Foersom i 1902. I 1914 fik han Justitsministeriets tilladelse til at åbne et håndkøbsudsalg med medicin fra Nimtofte Apotek og butikslokalerne blev udvidet.

Købmand Foersom var en meget aktiv og dygtig forretningsmand. Bl.a. var det ham der byggede de 3 dobbelthuse i Østergade.

Han havde også en ret stor produktion af tørv, der blev solgt til bl.a. København, leveret med banen. Han solgte også små landbrugsmaskiner såsom radrensere plove m.m..

Den nederste bygning på grunden var indrettet som mølle hvor landmændenes korn blev malet, og hvorfra foderstoffer, gødning og trælastvarer blev udleveret. Kirkegade 2 fremstod fra 1914, med forretningslokaler og udbygninger, som en af de største købmandsgårde i Auning.

Da Hevringholm og Sorvad godser blev udstykket, var det købmændene Foersom og Gerstrøm der i forening leverede byggematerialerne til alle ejendommene der blev bygget.

Omkring 1927 overtog Købmand og Hestehandler J. C. Jensen Kirkegade 2. Efter få år forpagtede hestehandler J. C. Jensen købmandsgården ud til forskellige købmænd, men blev dog selv boende i den ene del af huset.

Den første forpagter var Købmand Herman Christiansen. Herman Christiansen, drev butikken frem til 1939, hvor han købte Vestergade 25, for at starte køreskole. Den sidste forpagter var købmand Hallberg Christensen. Den sidste forretning på adressen var Broderimessen.

Om Gerstrøm og hans købmandsgård

Købmand C. F. Gerstrøm var Aunings bedste bud på en Mads Skjern type. Han fik stabet en købmandsgård op, som dækkede store dele af Djursland, og drev desuden en cementfabrik, et savværk og en kartoffelmelsfabrik.

Gerstrøm overtog den 1. maj 1905 en købmandsforretning på Banegaardsgade, den nuværende Torvegade. Denne købmandsforretning kan føres tilbage til 1876. Bygningerne nedbrændte i 1883, men blev genopbygget og havde en del skiftende ejere, som prøvede kræfter her, indtil Gerstrøm kom til i 1905.

Gerstrøm byggede om og udvidede, så ejendommen fremstod med hovedbygning, lagerbygninger, stalde, tømmerskure, møller og så videre. Det hele dannede et imponerende selvstændigt kompleks midt i byen i 1918.

Gerstrøms leverede varer til det meste af Djursland med bl.a. en 8 spansds hestevogn. Til Mols benyttede man først tog til Århus og derefter skib til Thorup Pakhus ved Knebel.

Flere af Gerstrøms bygninger ligger i byen endnu. Selve købmandsgården fra 1883. Bygningen hvor Folkebladet holder til er fra 1910. Møllebristroen, som ligger i den gamle mølle, er også fra 1910. Kiwi ligger i en nybygning, hvor der tidligere lå en lagerhal. Navnene Mølletorvet og Møllebristroen er altså hentet fra Gerstrøms tidligere aktiviteter på stedet.

Efter Gerstrøms død i 1925 videreførte familien købmandsforretningen. I 1942 var det A. J. Gerstrøm som videreførte kolonialforretningen i Torvegade, og Lyneborg var direktør for den store grovvarevirksomhed, som havde kunder overalt på Djursland. Forretningen var i familiens eje i mere end 73 år og sluttede sidst i 1970'erne da Mogens Gerstrøm solgte til Alta. Alta var i en periode i Gerstrøms gamle butiklokaler, flyttede senere om bagved i større lokaler, der hvor KIWI i dag holder til.

Købmandsforretningen, Østergade 9, er blevet udvidet flere gange. Rasmus Juul fik lagt garagen til butikslokalet og Wallin Feder fik fordoblet butiksarealet med en udvidelse i baghaven.

Købmandsforretningen, Østergade 9, skifter ejer - fra Wallin Feder til Per Sejersen, 1978.

Købmandsforretningen, Østergade 9

Østergade 9 er ifølge BBR-oplysninger opført 1900. Huset har i mere end 70 år været købmandsforretning.

Købmand R. Højholt etablerede i 1906 forretning her. Han solgte i 1919 til Købmand Rasmus Juul - kaldet Ras.

Rasmus Juul startede sin karriere som købmand i Auning i 1919, ved at leje sig ind i Østergade 5 ved frk. Kock (Kock var et øgenavn) Hun hed frk. Nielsen.

I 1924 købte han Østergade 9, og indrettede her sin forretning. Op gennem årene blev forretningen udvidet flere gange.

Rasmus Juul købte også naboejendommen, det gamle forsamlingshus, for at få bedre tilkørselsforhold til gården bag butikken.

I tiden indtil det blev revet ned og erstattet med den nye sparekassebygningen, var huset lejet ud til bl.a. Auning Møbelforretning.

Wallin Feder overtog forretningen i 1973, som så i 1978 solgte til Per Sejersen, der måtte opgive forretningen i 1981. Efter eget udsagn bl.a. p.g.a. den hårde konkurrence fra Haudal i Paderup.

Herefter har der været radio/TV forretning på adressen:

Først Torben Olsson med butikken Radio Olsson. Denne blev overtaget af Jens Sørensen og butikken kom da til at hedde: Auning Radio og TV-forretning.

Auning Brugsforening

I Torvegade 16 blev i 1880'erne etableret den første Brugs med J. S. Rasmussen som uddeler. Vi ved ikke så meget om denne forretning. Den kunne imidlertid ikke klare sig i konkurrencen med de 5-6 andre dagligvarebutikker i Auning og blev nedlagt.

Det er uvist hvornår den blev nedlagt. J. S. Rasmussen gav dog ikke op og fortsatte med at handle med manufakturvarer fra Torvegade 16.

I 1912 byggede han en 2-etagers ejendom på Århusvej 1. Huset hedder "Hækkely" og ligger der endnu. Her åbnede J. S. Rasmussen under navnet "Flensborg-Lager Manufaktur & Kolonial".

Der skulle gå nogle år før nogle mænd fra Auning og omegn stiftede den nye Auning & Omegns Brugsforening den 17. maj 1919.

Der tegnedes 84 medlemmer til det stiftende møde. R. H. Haarder, Taarup valgtes som første formand. For at få et butikslokale, købte man slagtermester Henriksens ejendom Vestergade 14 for 18.150 kr.

Brugsen var dengang en "mandeforening" og i 1933 drøftedes det om kvinder skulle have stemmeret. Det kunne man dog ikke blive enige om, så det udsattes til næste generalforsamling.

Auning Brugsforenings 25 års jubilæum. Personale og bestyrelse foran butikken, 1944.

Butiksinteriør fra Brugsforeningen, Vestergade 14.

Brugsen i Vestergade 14 blev en succes og havde derfor store pladsproblemer. I 1967 byggede man derfor en ny forretning bagved den eksisterende Brugs, som efterfølgende blev revet ned. I 1976 blev Brugsen flyttet til Centervej, hvor den ligger i dag.

Her er Superbrugsen blevet udvidet flere gange, og fremstår i dag som en af egnens største og mest moderne forretninger. Først i mange år ledet af den dygtige og fremsynede uddeler Holm, og senere af ligeså dygtige ledere. Superbrugsen er blevet en magnet for centeret og hele handelsbyen Auning.

Forord

AF WALLIN FEDER

Omkring år ca. 1800 har det været meget begrænset hvad der har været af handel i de små landsbyer.

For Aunings vedkommende bestod byen af 15 ejendomme, så grundlaget var ikke tilstede. Det folk skulle købe, såsom kaffe, sukker, salt, krydderier og tobak m.v. har man skullet køre til nærmeste købstad for at skaffe. Samtidig kunne man jo så også sælge eller bytte med hvad man selv havde at undvære.

Men da den nye landevej og jernbanen åbnede i ca. 1875 begyndte udviklingen virkelig at gå stærk.

Det nye Auning voksede og udviklede sig hurtigt, og her som i mange tilsvarende byer var der fremsynede foregangsmænd og ildsjæle der kunne se mulighederne for omsætning af varer og dermed fortjeneste.

Det var disse dygtige forretningsfolk der gjorde byen kendt og skabte grobund for massiv bosætning og oprettelse af håndværksvirksomheder, fabrikker og skoler. Nævnes skal også at flere af disse dygtige handelsfolk var med til at skabe grobund for den kulturelle udvikling ved oprettelse af læseklubber, biblioteker og ungdomsklubber m.m.

I dag ser bybilledet noget anderledes ud. Nu er det ikke butiksfacader med forretningsfolkens navne man ser mere, men store kædeforretninger som COOP, NETTO og KIWI. Sikkert en naturlig udvikling med de krav der stilles i dag.

Årsskriftet for 2017 vil sætte fokus på de iværksættere, der var med til at skabe grundlaget for det vi ser i dag.

God læselyst!